

BRANDVARNARE I BOSTÄDER

Enligt Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) 2 kap. 2 § gäller att "Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skäligen omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand."

Inledning

Ungefär 100 människor dör varje år i bränder i Sverige. De flesta dödsbränder inträffar i bostäderna. Tiden från att en brand startar till att den är fullt utvecklad är ofta mycket kort. Temperaturen stiger kraftigt och det bildas mycket rök, vilket medför en kritisk situation för de personer som vistas i bostaden. Med hjälp av brandvarnare kan branden uppmärksammas i ett tidigt skede. Brandvarnaren reagerar på röken och varnar med signal. De som vistas i bostaden kan sätta sig i säkerhet eller försöka släcka branden om så bedöms möjligt.

Kravet på brandvarnare i bostäder kommer från Lagen om skydd mot olyckor 2003:778.

Om ansvarsförhållandet mellan ägare och nyttjande-rättshavare inte klargörs i hyreskontrakt eller någon annan form av avtal mellan parterna bör ägaren svara för installation av brandvarnaren, medan nyttjanderättshavaren, det vill säga den boende, svarar för kontroll och underhåll av denna (Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om brandvarnare i bostäder, SRVFS 2004:2).

Val av brandvarnare

Brandvarnare som säljs i Sverige ska följa Konsumentverkets riktlinjer för funktion och säkerhet, vilket visas med en etikett på brandvarnarens baksida. Brandvarnaren ska reagera inom en viss tid och får inte ge för många falsklarm.

Batteridriven brandvarnare

De flesta brandvarnare drivs av batterier. Minst sju dagar innan batterierna är slut ska brandvarnaren ge en varningssignal om detta. Batterierna ska räcka i minst ett år och kunna ge ett brandlarm under åtminstone fem minuter. Ljudstyrkan ska vara minst 85 decibel.

Det finns två olika grundtyper av brandvarnare, som delas in efter vad de reagerar på:

1. *Joniserande brandvarnare, reagerar på förbränningsprodukternas ändring av strömflödet i en jonisationskammare (innehåller en svag radioaktiv strålningskälla).*
2. *Optiska brandvarnare, reagerar på förbränningsprodukternas förmåga att absorbera eller sprida optisk strålning i en mätkammare.*

Nätansluten brandvarnare

Ett alternativ till en batteridrivna brandvarnare är en nätansluten (230V) fast installerad brandvarnare. Den fungerar på motsvarande sätt som en batteridrivna med det undantaget att den inte är beroende av att batteriet fungerar. De har även ett reservbatteri som fungerar om det skulle bli strömavbrott. En fast installerad nätansluten brandvarnare ska alltid installeras av behörig fackman enligt tillverkarens installationsanvisning.

Övriga

För hörselskadade finns särskilda brandvarnare där larmsignalen vidarekopplas till ljus- eller vibrationsanordning, eller har en sådan frekvens att den kan uppfattas direkt.

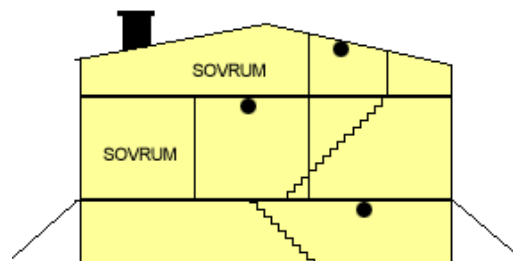
Numera finns det brandvarnare som går att koppla ihop (seriekoppling). Om en av brandvarnarna reagerar ger alla larm. Det kan vara ett alternativ för den som bor i en större villa eller lägenhet i flera plan. Det finns även brandvarnare med pausknapp, som går att stänga av tillfälligt, till exempel när man lagar mat.

Brandvarnare finns att köpa i de flesta livsmedelsbutiker, i fackhandeln, på brandredskapsfirmor och hos försäkringsbolag.

Placering och antal brandvarnare

Det är viktigt att brandvarnaren hörs i alla utrymmen där de boende vanligtvis vistas. Placera brandvarnare i hall, i anslutning till sovrum och ovanför trapplopp. Eftersom den varma brandgasen stiger uppåt ska den sitta i taket. Den ska placeras fritt, minst 50 cm till närmaste vägg, och inte i närheten av ventilationsanordningar.

Det bör finnas minst en brandvarnare på varje våningsplan. Brandvarnarens övervakningsområde bör inte överstiga 60 m². Dessutom bör avståndet mellan två brandvarnare inte vara större än 12 meter. Behövs flera brandvarnare kan det vara bra att skaffa samankopplingsbara brandvarnare (se ovan).

Kontroll och underhåll

En batteridrivna brandvarnare bör kontrolleras varje månad och alltid när du varit bortrest mer än en vecka. Byt batteri och rengör brandvarnaren minst en gång om året, förslagsvis vid 1:a advent. Rengör brandvarnaren genom att dammsuga den noga från utsidan. Ha alltid ett extra batteri hemma. Vanliga batterier räcker normalt i ett år. Det finns även litiumbatterier som räcker upp till fem gånger längre än ett vanligt batteri. Innan batteriet är slut ger brandvarnaren ifrån sig korta ljudstötter.

Brandvarnaren kontrolleras antingen med testknappen eller genom att hålla ett nysläckt ljus under brandvarnaren. Tryck och håll in testknappen i ett par sekunder. Om den inte börjar tjuta ska du testa med ett nytt batteri.

Uppskattningsvis håller en brandvarnare i 8-10 år. Kasserade brandvarnare ska sorteras som elavfall. Gamla batterier lämnas till batteriinsamling.

En fast installerad nätansluten brandvarnare bör kontrolleras minst en gång per år. Funktionskontroll bör då genomföras när den ordinarie spänningsmatningen är frånslagen. Kontrollen omfattar då batteriet som fungeras om backup. Denna funktionskontroll kan variera från modell till modell (se bruksanvisning). I övrigt underhålls och rengörs den nätanslutna brandvarnaren lika den batteridrivna.

Mer information

Mer information om brandskydd finns på www.jonkoping.se. Sök på Brandsäkerhet. Har du funderingar kring ditt brandskydd kontakta räddningstjänsten 036-10 70 00 och fråga efter någon på den förebyggande sektionen.